Dramatyczna noc Europy

Chamberlain doręczy rządowi czeskiemu

ostateczne memorandum Niemiec

GODESBERG, 23. 9. Przebieg wypadków piątkowych w Godesberg przedstawia się chronologicznie następująco: Rokowania pomiędzy kanclerzem Hitlerem, a prem. Chamberlainem miały się odbyć dzisiaj przed południem, zostały jednak odroczone do popołudnia, ponieważ Chamberlain wysłał do Hitlera list, na który kanclerz zamierzał odpowiedzieć. W kołach dobrze poinformowanych twierdzą, że decyzja premiera Chamberlaina wysłania listu do kanclerza Hitlera powzięta została na skutek tendencji, które pojawiły się podczas wczorajszych rozmów i że celem listu było wyjaśnienie i potwierdzenie pozycji, jaka wytworzyła się po wczorajszej dyskusji.

Odpowiedź kanclerza Hitlera na list premiera Chamberlaina została doręczona w hotelu Petersberg, gdzie przebywa delegacja angielska, o godz. 15.30. — W terminie tym zjawił się u premiera Chamberlaina tłumacz kanclerza Hitlera dr. Schmidt, który został do godziny 17-ej, udając się następnie z oświadczeniem premiera Chamberlaina w odpowiedzi na list kanclerza Hitlera do hotelu Dreesen.

Około godz. 18-ej ambasador brytyjski w Berlinie sir Neville Henderson i towarzyszący premierowi sir Horace Wilson udali się do ministra spraw zagranicznych Rzeszy von Ribbentropa.

Premier Chamberlain około godziny 20-ej udał się na kolację wraz z innymi członkami delegacji angielskiej.

Premier Chamberlain i ambasador brytyjski w Berlinie Henderson opuścili hotel Petersberg o godz. 22.15, udając się do hotelu Dreesen. Wychodzących z hotelu, tłum zgromadzony przed budynkiem powitał owacyjnie. — Straż honorowa sprezentowała broń.

O godzinie 22.30 obaj angielscy mężowie stanu przybyli do hotelu Dreesen i zostali natychmiast wprowadzeni do kanclerza Hitlera.

Wynik ostatniej rozmowy premiera Chamebrlaina z Hitlerem oczekiwany był z olbrzymim zainteresowaniem przez wszystkie stolice Europy. Do rana czuwały pogotowia dyplomatyczne — tymczasem z Godesbergu nadchodziły tylko lakoniczne wiadomości:

Godzina 0.25. Rozmowa Chamberlaina z Hitlerem trwa.

Godz. 1 min. 05. Rozmowa Chamberlaina z Hitlerem jeszcze trwa.

Wreszcie nadchodzi wiadomość: „Rozmowa Chamberlaina z kanclerzem Hitlerem zakończyła się o godz. 1 min. 30".

Ostateczne memorandum Niemiec

W godzinę po zakończeniu rozmów ukazał się następujący komunikat Niemieckiego Biura Informacyjnego:

Utrzymane w przyjaznym duchu rozmowy kanclerza Hitlera i brytyjskiego premiera, zakończyły się wręczeniem niemieckiego MEMORANDUM KTÓRE ZAWIERA OSTATECZNE ZAJĘCIE STANOWISKA PRZEZ NIEMCY W STOSUNKU DO SYTUACJI W KRAJU SUDECKIM. PREMIER BRYTYJSKI PODJĄŁ SIĘ DORĘCZENIA TEGO MEMORANDUM RZĄDOWI CZECHOSŁOWACKIEMU.

Chamberlain odwiedził wieczorem w towarzystwie brytyjskiego ambasadora w Berlinie sir Neville Hendersona i sir Horace Wilsona — kanclerza Hitlera w obecności ministra spr. zagr. Ribbentropa, aby się z nim pożegnać. Kanclerz Hitler wyraził brytyjskiemu premierowi i rządowi brytyjskiemu w imieniu swoim i narodu niemieckiego najszczersze podziękowanie za wysiłki, poniesione w doprowadzeniu do pokojowego rozwiązania zagadnienia sudecko-niemieckiego.

Premier brytyjski opuści dziś we wczesnych godzinach przed południowych Niemcy samolotem, udając się do Anglii.

Oświadczenie Chamberlaina

Chamberlain po powrocie do swej rezydencji oświadczył dziennikarzom, że wynik dzisiejszych rozmów NIE OZNACZA BYNAJMNIEJ ZERWANIA ROKOWAŃ.

Z ostatniej chwili

Anglia umywa ręce

Chamberlain zrezygnował z pośrednictwa

GODESBERG, 23. 9. W tutejszych kołach, zbliżonych do delegacji angielskiej, oraz wśród kół dziennikarzy niemieckich i anglosaskich rezultaty rozmów określane są krótkim powiedzeniem: „Anglia umywa ręce". Zaznacza się, że premier Chamberlain zrezygnował z roli pośrednika i ograniczył się jedynie do zgody na przekazanie memoriału niemieckiego rządowi czeskosłowackiemu. Mediacja więc skończyła się.

Sprawy wkraczają więc w nową fazę, której dalszego rozwoju nie można jeszcze przewidzieć.

Komunikat niemieckiego biura informacyjnego po przebiegu i wyniku rokowań komentowany jest tutaj jako chęć dania osobistej satysfakcji prem. Chamberlainowi oraz ułatwienia jego roli w stosunku do rządu i opinii francuskiej, jak również własnej opozycji.

Paryż mówi:

Prowokacyjna mobilizacja czeska

udaremnia pomoc Francji

PARYŻ, 23. 9. Ogłoszenie mobilizacji w Czechosłowacji zaskoczyło koła francuskie. Wskazują tu, że zarządzenie mobilizacji stoi w jaskrawej sprzeczności z ostatnim apelem Chamberlaina, wzywającym do zachowania spokoju i niepodejmowania żadnych kroków, które moglyby skomplikować sytuację.

Przypominają, że w jednym ze swych uprzednich oświadczeń premier Daladier zaznaczył, że Francja NIE WYKLUCZA MOŻLIWOŚCI PRZYJŚCIA Z POMOCĄ CZECHOSŁOWACJI, ALE JEDYNIE W WYPADKU NIESPROWOKOWANEJ NAPAŚCI. Ogłoszenie przez rząd czeski powszechnej mobilizacji STAWIA POD ZNAKIEM ZAPYTANIA CAŁĄ KONSTRUKCJĘ TEZY O NIESPROWOKOWANEJ NAPAŚCI, A TYM SAMYM MOŻLIWOŚĆ POMOCY FRANCUSKIEJ.

Narada

na Zamku

Pan Prezydent Rzeczypospolitej przyjął w piątek w południe w obecności Pana Marszałka Śmigłego - Rydza - prezesa Rady Ministrów gen. Sławoja Składkowskiego i ministra Spraw Zagranicznych J. Becka, którzy referowali o stanie spraw bieżących.

Legion Zaolzański

Kwatera główna Legionu Zaolzańskiego komunikuje, że w pierwszym dniu rejestracji ochotników lokale, gdzie odbywała się rejestracja były wprost przepełnione. W Warszawie zgłosiło się 10 tys. ochotników. Poza tym nadchodzą wiadomości z Gdyni, Borysławia, Chrzanowa, Poznania i Radomia o tłumnych zgłoszeniach ochotników. Niemal każda godzina przynosi nowe wiadomości o napływie ochotników.

Amerykanie wyjeżdżają

WASZYNGTON, 23. 9. Departament stanu podaje, że poseł St. Zjednoczonych w Pradze wezwał obywateli amerykańskich, zamieszkałych w Czechosłowacji do niezwłocznego opuszczenia kraju.

Przerwanie połączeń kolejowych

między Rzeszą a Czechosłowacją

WIEDEŃ, 23. 9. Linia kolejowa prowadząca z Wiednia przez Retz do Znojmo została przerwana w pobliżu granicy czechosłowackiej.

DREZNO, 23. 9. Połączenie kolejowe między Czechosłowacją a Niemcami było w czwartek wieczorem przerwane na 10 liniach. Powodem tego było w większości wypadków wysadzenie w powietrze torów kolejowych i mostów.

Strajk generalny

w ciężkim przemyśle czeskim

MORAWSKA OSTRAWA, 23. 9. Zapowiedziany tu od pewnego czasu strajk generalny wybuchł dziś w zakładach ciężkiego przemysłu, specjalnie zaś w zakładach uzbrojeniowych w Witkowicach. Strajk ten objął również kilka zakładów przemysłowych w innych miejscowościach w okolicy Morawskiej Ostrawy, a częściowo również Zagłębie Karwińskie.

W Morawskiej Ostrawie panuje niezwykłe wzburzenie i nerwowość, spotęgowane jeszcze przez tłumy robotników, które zalegają ulice miasta. Nastrój ten wykorzystywany jest przez komunistów, prowokujących różne zajścia, w czasie których pobito kilku inżynierów Niemców.

Z okolicy Morawskiej Ostrawy, jak również z Zagłębia Karwińskiego donoszą, że odbyło się tam szereg zebrań i demonstracji komunistycznych. Policja nie panuje zupełnie nad sytuacją i zachowuje wobec zajść bierną postawę.

Z dobrze poinformowanych źródeł donoszą, że w okolicach objętych obecnie falą strajku bawił przed dwoma dniami sekretarz generalny komunistycznej partii Czechosłowacji Gottwald.

Odezwa Henleina

BERLIN, 23. 9. Henlein wydał odezwę do Niemców sudeckich, która stwierdza, że Benesz, ogłaszając mobilizację, rzucił na stół atut. Odezwa stwierdza, że żaden Niemiec nie będzie strzelał do Niemca, Węgier do Węgra, Polak do Polaka. Niemcy nie zastosują się do zarządzeń mobilizacyjnych, aby uniknąć walki bratobójczej.

Ślub

gen. Brauchitscha

BERLIN, 23. 9. Dziś odbył się w Salzbrunnie ślub naczelnego dowódcy armii niemieckiej generała von Brauchitscha z panną Karoliną Schmidt.

Co 2-gi SZOFER to uczeń PRYLIŃSKIEGO SZKOŁA SAMOCHODOWA WARSZAWA JEROZOLIMSKA 27

Zbędny gest Sowietów

Demarche Rosji

w sprawie Śląska Zaolzańskiego

P. A. T. donosi:

W piątek zastępca komisarza ludowego do spraw zagranicznych Potiomkin oświadczył polskiemu chargé d'affaires w Moskwie co następuje:

Z różnych źródeł rząd sowiecki otrzymał informacje, że wojska polskie gromadzone są na granicy polsko-czeskosłowackiej, przygotowując się do zajęcia siłą części terytorium czeskosłowackiego. Mimo tych wiadomości, rząd polski nie zaprzeczył im. Rząd sowiecki oczekuje, iż zaprzeczenie to nastąpi niezwłocznie. W wypadku, gdyby tego rodzaju zaprzeczenia nie było i jeśli by wojska polskie zajęły terytorium republiki czeskosłowackiej, to rząd sowiecki ze swej strony uważa za konieczne uprzedzić rząd polski, że na podstawie art. 2 paktu o nieagresji z grudnia 1932 r. rząd ZSRR byłby zmuszony, wobec dokonania aktu agresji, wypowiedzieć wspomniany pakt bez uprzedzenia.

W odpowiedzi na tę démarche chargé d'affaires polski otrzymał polecenie oświadczenia:

1) Że zarządzenia, związane z obroną państwa zależą jedynie od rządu polskiego, który nie ma obowiązku przed nikim się z nich tłomaczyć.

2) Że rząd polski zna dokładnie teksty układów, które zawierał.

Ponadto chargé d'affaires R. P. otrzymał polecenie wyrażenia zdziwienia z powodu tej démarche, ponieważ na granicy polsko-sowieckiej nie ma ze strony polskiej żadnych specjalnych zarządzeń.

* * *

Dla wyjaśnienia P. A. T. dodaje, że artykuł 2-gi polsko-sowieckiego układu o nieagresji uwalnia strony od zaciągniętych w pakcie zobowiązań w wypadku, gdy jedna ze stron dokona niesprowokowanej agresji przeciwko państwu trzeciemu. Paragraf ten był zamieszczony w układzie ze względu na nasz alians z Rumunią i przyjazne stosunki z innymi sąsiadami Rosji Sowieckiej.

Jak z konstrukcji i ducha powyższego układu wynika, démarche sowiecka nosi charakter wybitnie formalny, a merytorycznie jest zbędna.

—xOx—

Nie było deklaracji

ambasadora R. P. w Londynie

P. A. T. donosi: Wiadomości, rozszerzane przez czeskie radiostacje, jakoby ambasador R. P. w Londynie składał w piątek jakiekolwiek zasadnicze deklaracje w obliczu aktualnego konfliktu, są całkowicie bezpodstawne.

Nasz specjalny wysłannik telefonuje:

Karwina

Droga z Cieszyna do Karwiny przedstawia niesamowity wygląd. Począwszy od stacji kolejowej Łąki nad Olzą wszystkie przyczółki mostowe obsadzone są przez wojsko czeskie. Wzdłuż szosy widać silne oddziały piechoty i gwardii narodowej, przygotowujące punkty oporu. Boczne drogi poprzecinane zasiekami.

Szosą w kierunku z Cieszyna do Karwiny ciągną auta wojskowe naładowane meblami i prywatnymi rzeczami oficerów. Odnosi się wrażenie, że Czesi oczyszczają najbliższe Zaolzie, a przygotowują się do oporu na osi Frysztadt — Karwina. Ludności męskiej na całej trasie od Cieszyna do Karwiny nie spotyka się. Ci tylko uniknęli branki, którzy uciekli na stronę polską, albo w lasy. W samej Karwinie spokój, a wśród ludności czeskiej przygnębienie. Czeska ludność cywilna otrzymała dzisiaj karabiny i granaty ręczne. Terror szerzony przez skomunizowaną gwardię narodową daje się we znaki nawet Czechom.

Cieszyn czeski

W godzinach wieczornych na głównych ulicach czeskiego Cieszyna zbierają się grupy ludności i komentują wydarzenia. Czeska dzielnica urzędnicza opuszczona. Posterunki na mostach granicznych zostały wzmocnione. Obok żandarmerii i straży celnej wartę pełni wojsko. Jak poinformowano naszego korespondenta ze strony czeskiej wczorajszej nocy pod Puncówem na północ od Cieszyna dwaj uciekinierzy Polacy zabici zostali przez czeską straż graniczną w chwili, gdy przekraczali Olzę.

Cieszyn Polski

W dniu dzisiejszym przybyła znowu znaczna partia uchodźców ze strony czeskiej i skierowana została do obozu [illegible]

O godz. 2.15 w nocy na pograniczu doszło do starcia, którego rezultaty do chwili obecnej (godzina 2.45) nie są znane. W kilka chwil potem rozległy się strzały i echa wybuchów granatów ręcznych w okolicach parku Sikory. Rezultaty starć nie wiadome.

REDAKCJA: Warszawa, Al. Jerozolimska 121. Telefony 866-62 (sekretariat) 666-99 (ogólny) [illegible] (Dział gospodarczy „Kronika Kupiecka") Oddział miejski „ABC" Nowy Świat 15 I piętro tel. 224-80 przyjmuje interesantów codziennie w godzinach 17.30 — 19.00.
ADMINISTRACJA: Warszawa, Al. Jerozolimskie 121. Tel. 309-32. Kantor — Prenumerata Nowy Świat 15 m. 1. I piętro. tel. 224-50. Zarząd i Dział Ogłoszeń Nowy Świat 15 m. 1, I piętro. tel. 224-40. Konto PKO 23406. Pocztowe Konto Rozrachunkowe Nr 2. Skrzynka Pocztowa 745. Adres telegraficzny ABC Warszawa.
PRZEDSTAWICIELSTWA: Łódź, Piotrkowska 105, tel. 111-44. Biuro czynne [illegible] Poznań, 27 Grudnia [illegible] Włocławek, Cyganka 34, tel. 139. Kalisz, Rzeźnicza 1, tel. 477. Katowice, ul. Starowiejska 3.
PRENUMERATA miejscowa (z odnoszeniem do domu) i na prowincji zł 3.30 miesięcznie, wydania B wraz z dziełami Sienkiewicza zł 3.30 miesięcznie. Za granicą zł 6.00. Wyd. B (z premią książkową) 6.50.
Za zwrot nadesłanych a nie zamówionych rękopisów redakcja nie odpowiada.

Ceny ogłoszeń: za miejsce wysokości 1 milimetra przez szerokość jednej szpalty (na wszystkich stronach po 6 szpalt) na 1-ej stronie — 1 zł. w tekście (wśród artykułów) 60 gr. w reklamach (wśród ogłoszeń) — 60 gr. na ostatniej stronie — 70 gr. W dodatku niedzielnym 70 gr. Notatki reklamowe — 1 zł. Komunikaty i wyjaśnienia — 1.50 zł. opisy specjalne — 3 zł. lekarskie 30 gr. Drobne po 20 gr. za wyraz, duże litery w ogłoszeniach „drobnych" liczy się za oddzielne wyrazy, tłusty druk — podwójnie. Notatki reklamowe oznacza się cyfrą (N.), a komunikaty — wyjaśnienia cyfrą (K.). Za terminy druku ogłoszeń Administracja nie odpowiada.
Dział ogłoszeń: Nowy Świat 15 m. 1, I piętro. Biuro czynne od godz. 9 rano do 4 popoł. Tel. 224-40.

Redaktor naczelny: dr. Tadeusz Gluziński
Wydawca: Spółka Wydawnicza „ABC" Sp. z ogr. odp.
Odbito w „Drukarni Literackiej", Warszawa, Al. Jerozolimskie 121.
Redaktor odpowiedzialny: Henryk Wysokiński.